

ATATÜRK KÜLTÜR, DİL VE TARİH YÜKSEK KURUMU
ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
TÜRK EL SANATLARI
ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ

Katılım Belgesi

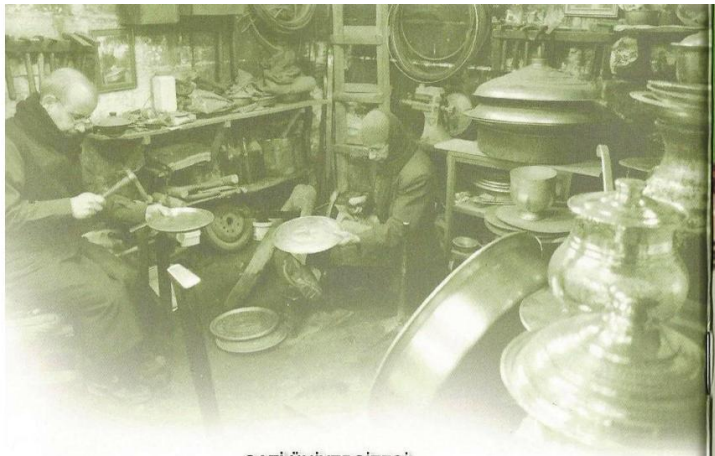
Sayın Öğr. Gör. Gülcan BATUR

Gazi Üniversitesi Türk El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkezi ile
Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı işbirliğiyle
13-15 Ekim 2011 tarihleri arasında Ankara'da düzenlenen
"Uluslararası Geleneksel El Sanatı Ustaları Sempozyumu"na
katılımınızdan dolayı teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Osman Horata
Atatürk Kültür Merkezi Başkanı

13-15 Ekim 2011
ANKARA

Prof. Dr. Rıza Ayhan
Gazi üniversitesi Rektörü

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
TÜRK EL SANATLARI ARAŞTIRMA
ve UYGULAMA MERKEZİ
ve ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

ULUSLARARASI GELENEKSEL EL SANATI USTALARI SEMPOZYUMU

13 – 15 Ekim 2011

grafiker.com.tr • 0 312 284 16 39

ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ TÜRK EL SANATLARI ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ

ULUSLARARASI GELENEKSEL EL SANATI USTALARI Sempozyumu

13-15 Ekim 2011 ANKARA

Açılış Töreni: 13 Ekim 2011
Saat:10.00

Gazi Üniv. Kültür Merkezi
Gölbaşı Yerleşkesi
Gölbaşı / ANKARA

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
TÜRK EL SANATLARI ARAŞTIRMA ve UYGULAMA MERKEZİ
ve ATATÜRK KÜLTÜR MERKEZİ
BAŞKANLIĞI

ULUSLARARASI GELENEKSEL EL SANATI USTALARI SEMPOZYUMU

13 – 15 Ekim 2011

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANLARI

Prof. Dr. **Rıza AYHAN**
(Gazi Üniversitesi Rektörü)
Prof. Dr. **Osman HORATA**
(Atatürk Kültür Merkezi Başkanı)

BİLİM ve DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. **Örcün BARIŞTA**
Prof. **Tevhide ÖZBAĞI**
Prof. Dr. **Taciser ONUK**
Prof. Dr. **İsmail ÖZTÜRK**
Prof. Dr. **Sühendan ÖZAY DEMİRKAN**
Prof. Dr. **Mustafa ARLI**
Prof. Dr. **Bekir DENİZ**
Prof. Dr. **Mediha GÜLER**
Prof. Dr. **Günay ATALAYER**
Prof. Dr. **Yahşi YAZICIOĞLU**
Prof. Dr. **Vildan ÇETİNTAŞ**
Doç. Dr. **Feriha AKPINARLI**
Doç. **Aysen SOYSALDI**
Doç. **Valide PAŞAYEVA**
Yrd. Doç. Dr. **Serpil ORTAÇ**
Yrd. Doç. **Yılmaz ÖZCAN**
Yrd. Doç. **Zeynep GÖKÇESU**
Yrd. Doç. **Yakute DEVELİOĞLU**
Dr. **Kübra ALİYEVA**
Dr. **Hatice ASEDOVA**
Dr. **Oğulceren HACIYEVA**

DÜZENLEME KURULU

Doç. Dr. **Feriha AKPINARLI**
Yrd. Doç. Dr. **Meral BÜYÜKYAZICI**
Yrd. Doç. Dr. **Fatma Nur BAŞARAN**
Yrd. Doç. Dr. **Hatice TOZUN**
Yrd. Doç. Dr. **Hülya KASAPLI**
Yrd. Doç. Dr. **Fatma YETİM**
Öğr. Gör. Dr. **Ebru ALPARSLAN**
Öğr. Gör. Dr. **İlknur KAMİLOĞLU**
Öğr. Gör. **Nihal ÜLGER**
Öğr. Gör. **Özlem ÇAL**

SERGİ KURULU

Yrd. Doç. Dr. **Lale ÖZDER**
Yrd. Doç. Dr. **Tomris YALÇINKAYA**
Yrd. Doç. **Nursel BAYKASOĞLU**
Yrd. Doç. **Huriye ÇIRAKOĞLU**

SEMPOZYUM SEKRETARYASI

Yrd. Doç. Dr. **Fatma Nur BAŞARAN**
Yrd. Doç. Dr. **Hatice TOZUN**
Şebnem ERCEBECİ

Adres: Gazi Üniversitesi Türk El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkezi Mesleki Eğitim Fakültesi Beşevler/Ankara
Tel: (0312) 216 28 93/ 216 28 57 / 216 29 40
e-posta: tesamsempozyum@gmail.com

ULUSLARARASI GELENEKSEL EL SANATI USTALARI SEMPOZYUMU

PROGRAM

13 Ekim 2011 PERŞEMBE
10.00 Açılış Töreni
Saygı Duruşu / İstiklal Marşı
Açış Konuşmaları
Ödül Töreni (el sanatlarına emeği geçen kişi ve kurumlar)
El Sanatları Ustaları Sergisi Açılışı

13 Ekim 2011 Perşembe

BÜYÜK SALON 1. Oturum	KÜÇÜK SALON 1. Oturum
OTURUM BAŞKANLARI **Prof. Dr. İsmail ÖZTÜRK** **Yrd. Doç. Dr. Serpil ORTAÇ**	**OTURUM BAŞKANLARI** **Prof. Dr. Sühendan ÖZAY DEMİRKAN** **Yrd. Doç. Dr. Zeynep TEZEL**
11.15 - 11.30 **Prof. Dr. Taciser ONUK** İğne Oyası Ustası Nuriye Gür	11.15 - 11.30 **Adil MEMMEDOV** Azerbaycan'da Portre Halı ustaları
11.30 - 11.45 **Gülzade ABDULOVA** Karabağ'da Geleneksel Papakçılık Sanatı	11.30 - 11.45 **Doç. Aysen SOYSALDI** Gaziantepli Kilim Ustası Süleyman Ercan
11.45 - 12.00 **Doç. Dr. H. Feriha AKPINARLI, Ahmet AKKURT** Kahramanmaraş'ta Unutulmaya Yüz Tutmuş Saraciye Zanaatı Ustası Zafer Güzlek	11.45 - 12.00 **Öğr. Gör. Emine TONUS, Prof. Dr. Nuran KAYABAŞI** Sivas'taki Tarak Ustalarından Mustafa Kutluca
TARTIŞMA	TARTIŞMA
12.15-13.30 ÖĞLE YEMEĞİ	12.15-13.30 ÖĞLE YEMEĞİ

14 Ekim 2011 Cuma

BÜYÜK SALON
2. Oturum

OTURUM BAŞKANLARI
Prof. Dr. Tuna DOĞAN
Yrd. Doç. Dr. Yakude DEVELİOĞLU

11.00-11.15
Yrd. Doç. Dr. H. Melek HİDAYETOĞLU
Konya - Bozkır'da
Depme Kumaş Ustası

11.15-11.30
Yrd. Doç. Ersoy YILMAZ
Yaşayan Bir Çini Ustası: Mustafa Kızıl

11.30-11.45
Zehra ÇOBANLI,
Arş. Gör. Kamuran AK
Geleneksel Meksika Sanatında İki Çömlekçi Aile ve Atölyeleri: San Bartolo Coyotepec "Nieto Real" ve Santa Maria Atzompa "Blanco" Atölyeleri

11.45-12.00
Okt. Mehmet ÇELİK,
Prof. Dr. Tuna DOĞAN,
Öğr. Gör. Nermin ÇELİK
Son Hititli: Necip Savcı

12.00-12.15
Arş. Gör. Canan ERDÖNMEZ
Bergamalı Karatabak İsmail Araç

TARTIŞMA

KÜÇÜK SALON
2. Oturum

OTURUM BAŞKANLARI
Doç. Dr. Fatma YETİM
Yrd. Doç. Nursel BAYKASOĞLU

11.00-11.15
Öğr. Gör. Pelin DEMİRTAŞ DİKMEN,
Araş. Gör. Mustafa KULA
Türkiz Çam; Ustalığa Adanan Bir Yaşam

11.15-11.30
Yrd. Doç. Dr. Meral AKAN
Konya İlinde Halı Tamirciliğinin Bugünkü Durumu ve Halı Tamiri Ustaları

11.30-11.45
Öğr. Gör. Sedef ACAR
Kızılcabölük'ten Bir Dokuma Ustası: Ömer Kartoğlan

11.45-12.00
Öğr. Gör. Hatice GÜRSOY,
Öğr. Gör. Banu AYDIN
Beypazarı Dokuma Ustası Hayati Erdemli İle İlgili Çalışma

12.00-12.15
Öğr. Gör. Neslihan YAŞAR
Armürlü Dokuma Ustası Salih Babagiray

TARTIŞMA

12.15-13.30 ÖĞLE YEMEĞİ

14 Ekim 2011 Cuma

BÜYÜK SALON
3. Oturum

OTURUM BAŞKANLARI
Doç. Dr. Filiz Nurhan ÖLMEZ
Yrd. Doç. Ersoy YILMAZ

13.30-13.45
Prof. Dr. Tuna DOĞAN,
Öğr. Gör. Nermin ÇELİK,
Okt.Mehmet ÇELİK
Karacasu Çömlekçiliğinin Önemli Ustalarından Ali Bardak

15.45-14.00
Yrd. Doç. Dr. Ömer ZAİMOĞLU,
Öğr. Gör. Yusuf PARLAK
Savatlama ve Düzce'de Savat Ustası İbrahim Sami Özen

14.00-14.15
Yrd. Doç. Dr. Yakude DEVELİOĞLU,
Yrd. Doç. Dr. Meral BÜYÜKYAZICI
Kazzaz Ustası Mahmut Özçay

14.15-14.30
Yrd. Doç. Dr. Nursel BAYKASOĞLU,
Selen YÜKSEL
Tespih ve Bir Usta: İbrahim Özgen

14.30-14.45
Öğr. Gör. Hakkı BABALIK,
Öğr. Gör. Ülkü BAYSAL
İstanbul Kuyumculuğunun Önemli Ustalarından Hraç Arslanyan

14.45-15.00
Öğr. Gör. Haldun ŞEKERCİ
Geleneksel Türk El Sanatlarından Gümüş Eşya İşleme Sanatı ve Sanatın Duayenlerinden Baruyr Ortainceyan

TARTIŞMA

15.15-15.30 ARA

KÜÇÜK SALON
3. Oturum

OTURUM BAŞKANLARI
Doç. Aysen SOYSALDI
Yrd. Doç. Dr. Serkan İLDEN

13.30-13.45
Prof. Dr. Mediha GÜLER,
Meltem UYAROĞLU
Konya'da Bir Çanta Ustası

13.45-14.00
Öğr. Gör. Ayşegül KARAKELLE YILDIZ, Prof. Dr. Nuran KAYABAŞI
Hataylı Bitkisel Örücülük Ustası Niyazi Köleoğlu

14.00-14.15
Yrd. Doç. Dr. Sevay ATILGAN
Geleneğin Son Temsilcilerinden Tokatlı Bir Çarık Ustası: Ayhan Kılıç

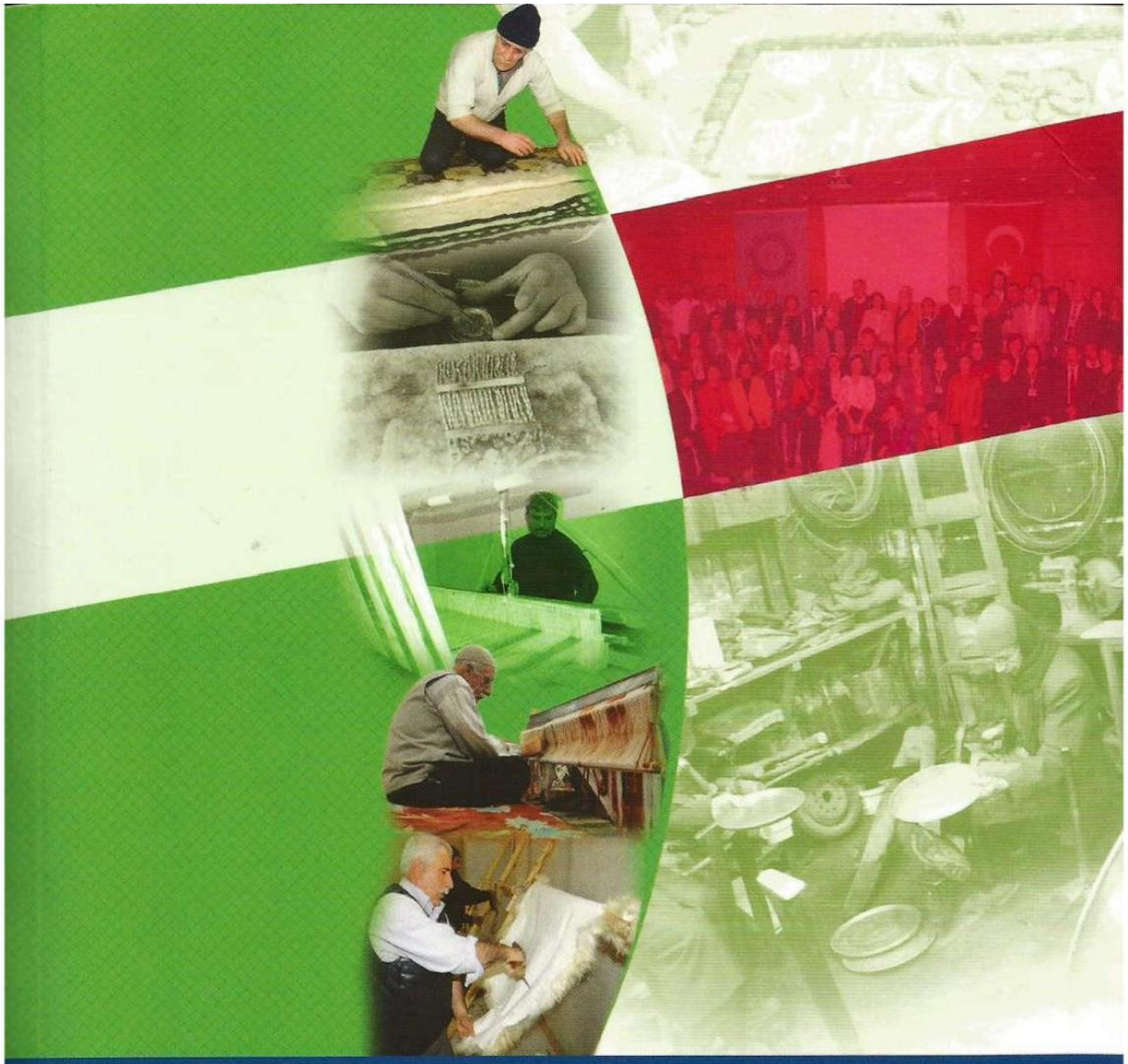
14.15-14.30
Öğr. Gör. H. Nurgül BEGİÇ
Akhisar'da Keçeciliğin Son Temsilcisi Orhan Patoğlu

14.30-14.45
Uzm. Ahmet AYTAÇ
Konyalı Keçe Ustası Celaleddin Berberoğlu

14.45-15.00
Öğr. Gör. Hilal BOZKURT,
Öğr. Gör. Begül ÖZKOCA
Çorum İli İskilip İlçesinde Sepetçilikle Uğraşan Usta: Memiş Elmalı

TARTIŞMA

15.15-15.30 ARA

Uluslararası Geleneksel

El Sanatı Ustaları Sempozyumu

ATATÜRK
KÜLTÜR
MERKEZİ

T.C. Başbakanlık
Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu
Atatürk Kültür Merkezi Yayını: 434
Bilimsel Toplantılar Dizisi: 57

ISBN: 978-975-16-2724-7

ULUSLARARASI GELENEKSEL EL SANATI USTALARI
SEMPOZYUMU BİLDİRİ KİTABI
©Atatürk Kültür Merkezi 2013
Birinci Baskı • 1000 Adet

Yayıma Hazırlayan: Şebnem Ercebeci ÇINAR

Atatürk Kültür Merkezi
Ziyabey Caddesi Nu:19, 06520 Balgat - Ankara
Tel : 0 312. 284 34 18 - 284 34 25
Belgegeçer : 0 312. 284 34 65
e-posta : gensekreter@akmb.gov.tr
Internet : www.akmb.gov.tr

Kapak Tasarımı ve Sayfa Mizampajı
Grafiker
Grafik-Ofset Matbaacılık Reklamcılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Tel: 0 312. 284 16 39 (pbx) • Faks: 0 312. 284 37 27
E-mail: grafiker@grafiker.com.tr • Web: www.grafiker.com.tr

Baskı ve Cilt
Grafiker Ofset Matbaacılık Yayıncılık
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Kazım Karabekir Caddesi Ali Kabakçı İşhanı 85/3
İskitler - ANKARA
Tel: 0 312. 384 00 18 • Faks: 0 312. 342 16 52

Uluslararası Geleneksel El Sanatı Ustaları Sempozyumu (2011: Ankara)
Uluslararası geleneksel el sanatı ustaları sempozyumu bildirileri / yayına hazırlayan: Şebnem Ercebeci Çınar.– Ankara: Atatürk Kültür Merkezi, 2013.
xv, 1116 s.: fotoğ.; 24 cm.– (AKDTYK Atatürk Kültür Merkezi yayını; 434. Bilimsel Toplantılar; 57)

Kaynakça içerir.
ISBN: 9789751627247

1.TÜRKİYE -- UYGARLIK -- KONGRELER
2.TÜRKİYE -- KÜLTÜR -- KONGRELER
3.TÜRKİYE -- KÜLTÜR -- EL SANATLARI
4.TÜRKİYE -- KONGRELER -- GELENEKSEL SANATLAR

I. Ercebeci Çınar, Şebnem II. E.a. III. Dizi
746.09561

Uluslararası Geleneksel El Sanatı Ustaları Sempozyumu Bildirileri

(13-15 Ekim 2011, Ankara)

ATATÜRK
KÜLTÜR
MERKEZİ

İÇİNDEKİLER

	SUNUŞ	xi
	AÇIŞ KONUŞMASI	xiii
	BİLDİRİLER	
Sedef ACAR	Kızılcabölük'ten Bir Dokuma Ustası: Ömer Kartoğlan	1
Usama Abdül Rahman Abdül Elim Said AHMED	Mısır'da Sanat Metal İşleme Sanatı, Gelenek ve Modernite	17
Meral AKAN	Konya İlinde Halı-Kilim Tamirciliğinin Bugünkü Durumu ve Halı-Kilim Tamir Ustaları	31
Feriha AKPINARLI Ahmet AKKURT	Kahramanmaraş'ta Saraciye Ustası Zafer Güzlek	47
Minara ALİYEVA	Ahıska Türklerinde El Sanatları	59
Ebre ALPARSLAN	Oltu Taşı - Gümüş ve Altın İşlemeciliği Ustası Fatih Birbaş	69
Hacer ATEŞ	Kilisli Yemeni Ustası Ahmet Özuslu	79
Sevay OKAY ATILGAN	Tokat'ın Son Çarık Ustaları	97
Ahmet AYTAÇ	Konyalı Keçe Ustası Celaleddin Berberoğlu	115
Ahmet AYTAÇ	Konyalı Bakır Ustası Arif Mustafa Haznedar	131
Zeynep BALKANAL	Çok Yönlü Bir Sanatçı: Şahin İnalöz	143
Fatma Nur BAŞARAN Adem ÇOLAK	Keçe Ustası Arif Cön	159

Gülcan BATUR	Yüne Hayat Veren Keçe Ustası Mehmet Girgiç	171
Nuran BAYGÜL	Sivas'taki Saraç Ustası Veysel Karagöz, Fayton Ustası Şemsettin Kümbetlioğlu ve Nalbant Ustası Mahmut Alınak	181
Nursel BAYKASOĞLU Betül ATİLLA	Ebru Ustası İbrahim Sami Özen ve Çalışmaları	223
Nursel BAYKASOĞLU Selen YÜKSEL	Bir Sanatın Hikâyesi; Tespih ve Bir Usta: İbrahim Özgen	237
Ülkü BAYSAL Hakkı BABALIK	İstanbul Kuyumculuğunun Önemli Ustalarından Hraç Aslanyan	251
H. Nurgül BEGİÇ	Akhisar'da Keçeciliğin Son Temsilcisi Orhan Patoğlu	257
Şirin BENUĞUR	İznik Çinisinin Sevdalısı Mehmet Gürsoy	271
Hilal BOZKURT Begül ÖZKOCA	Çorum-İskilipli Sepetçi Memiş Elmalı Yaşamı ve İşleri	297
Mehmet BÜYÜKÇANGA	Konya'da İki Kündekâr Two Kundekars in Konya	309
Meral BÜYÜKYAZICI Meltem KARAGÖZ	Tombak İşlemeciliği ve Günümüzdeki Ustası: Sami Coşkun	325
Mehmet ÇELİK Nermin ÇELİK Tuna DOĞAN	Son Hititli: Necip Savcı	335
Ayşe ÇETİN	Nakkaş-Mimar Semih İrteş	351
Zehra ÇOBANLI Kamuran AK	Geleneksel Meksika Sanatında İki Çömlekçi Aile ve Atölyeleri: San Bartolo Coyotepec "Nieto Real" ve Santa Maria Atzompa "Blanco" Atölyeleri	361
Siyavuş DADAŞ	"Türk Miniatür Sanatının Nezeriyyesi" Kitabından Müellif Sözü	375
Lütfü DAĞTAŞ	Kuşadası'nın Son Debbağı Tuğrul Kutucu	383

Yakude DEVELİOĞLU Meral BÜYÜKYAZICI	Kazzaz Ustası Mahmut Özçay	395
Pelin DEMİRTAŞ DİKMEN Mustafa KULA	Türkiz Çam; Ustalığa Adanan Bir Yaşam	405
Tuna DOĞAN Nermin ÇELİK Mehmet ÇELİK	Karacasu Çömlekçiliğinin Önemli Ustalarından Ali Bardak	417
Z. Özge ERBİLEN	Yeni Nesil Bir Cam Ustası: Ahmet Özdeniz	433
Canan ERDÖNMEZ	Bergamalı Karatabak İsmail Araç	449
Ayşe Aslıhan ERGÜDER	Ahlat Bastonu ve Selçuklu Baston Atölyesi	459
Hatice ESEDOVA	Azerbaycan'da Ahşap Süsleme Sanatının Dünü ve Bugünü	475
Zeynep GÖKÇESU Emine ÖZDİLLİ	Minyatür ve Tezhip Sanatçısı Metin Işıkçı	491
Zeynep GÖKÇESU Sultan KOYUN	Bakır İşlemeciliği Ustası: Şener Kartal	505
Nurettin GÜLAÇTI	Kalkolitik Dönemden Günümüze Kütahya Çömlekçiliği ve Gedizli Son Ustalar	521
Gülhan GÜLDÜR	Kuyumculukta Yüzey Süsleme Tekniklerinden Savat Tekniği ve Savat Ustası Hanefi Nasip	533
Mehmet GÜNGÖR	Beypazarı İlçesi Mes ve Yemeni Ustası Durmuş Kaya İle İlgili Çalışma	545
Hatice GÜRSOY Banu AYDIN	Beypazarı Dokuma Ustası Hayati Erdemli	555
Oktay HATİPOĞLU	Ahlat Baston Ustası Refa Gökbulak	563
Serkan İLDEN M. Ecem AY	İbrahim Kocaoğlu ve Alopaşalı Çini	575
İlknur KAMİLOĞLU	Geleneksel Gümüş-Altın Telkari Ustası İlyas Sarımen	589

Jovita SAKALAUSKAİTE	'Siaudu Sodai' Litvanya Geleneksel Sanatları	787
Habibe KAHVECİOĞLU SARI	Buldan'lı Semerci Süleyman Damgacı	803
Aysen SOYSALDI Özge ILGIN	Tepme Keçe Zanaatkârı Hulki Gürer	821
Aysen SOYSALDI	Gaziantepli Kilim Ustası Süleyman Ercan	833
Zahide KAYIŞLIOĞLU ŞAHİN	İncesu'da (Kayseri) Semer Ustası: Kürtüncü Yusuf Kocataş	845
Haldun ŞEKERCİ	Geleneksel Türk El Sanatlarından Gümüş Eşya Yapma Sanatı ve Sanatın Duayenlerinden Baruyr Ortainceyan	859
Sema ÖZKAN TAĞI Fatih DİNÇER	Nazar Boncuğu Ustası Mahmut Sür	871
Ela TAŞ	Savat Sanatı ve Bir Usta Sadık Binici	883
Zeynep TEZEL Akife DEKELİ	Hat Sanatında Bir Usta: Hattat Aydın Köse	895
Pınar TOKTAŞ	Bahtiyar Hıra ve Ebru Sanatına Katkıları	907
Emine TONUS Nuran KAYABAŞI	Sivas'taki Tarak Ustalarından Mustafa Kutluca	917
Hatice TOZUN Merve DÜZAĞAÇ	Nakkaş-Restoratör Güvenç Güven, Yaşamı ve Sanatı	927
Nihal ÜLGER	Yazma Ustası Tahsin İstengel'in Sanat Öyküsü	937
Fazail VELİYEV	Azerbaycanda Ev İnşaatı İle İlgili Halk Ustalarının Yarattıkları El Adetleri	951
Ayşem YANAR	Gümüş İşleme Ustası Erhan Şimşek'in Yaşam Öyküsü ve Çalışmaları	965
Neslihan YAŞAR	Armürlü Dokuma Ustası Salih Babagiray	979
Çiğdem YAVLAL	Kuyumcu, Sedefkâr ve Sadekar Ustası Zafer Karazeybek	993

Fatma YETİM	Beypazarı İlçesinde Bir İşleme Ustası: Hatice Saraç	1005
Ersoy YILMAZ	Yaşayan Bir Çini Ustası: Mustafa Kızıl	1023
Ömer ZAİMOĞLU **Yusuf PARLAK**	Savatlama ve Düzce'de Savat Ustası İbrahim Sami Özen	1045
	Uluslararası Geleneksel El Sanatı Sempozyumu Resimleri	1057
	Uluslararası Geleneksel El Sanatı Sempozyumu Usta Resimleri	1089

Yüne Hayat Veren Keçe Ustası Mehmet Girgiç

Gülcan BATUR*

ÖZ

1953 yılında Konya doğan Mehmet Girgiç, dünya'da keçe sanatının en önemli ustalarından biri olarak kabul edilmektedir. 45 yıldır keçecilikle uğraşan zanatkâr, bu sanatı dedesi Ahmet Girgiç'ten öğrenmiştir. Yurtiçi ve yurtdışında pek çok sergi ve atölye çalışmaları gerçekleştiren Mehmet Girgiç ata sanatımız olan geleneksel keçe sanatını dünya çapında tanıtmayı başarmıştır.

Keçe ustası Mehmet Girgiç Anadolu keçe geleneğini sergi ve atelye çalışmalarıyla uluslararası platforma taşımıştır. 2010 yılında UNESCO'nun yürüttüğü kültürel miras çalışmalarının bir ürünü olarak ortaya çıkan "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi" kapsamında İstanbul'da düzenlenen bir törenle "Yaşayan İnsan Hazinesi" ödülü verilmiştir. Bu ödülle Girgiç, uluslarası platformda yayınlanan yayımlarla dünyanın ortak kültürel mirası olması sağlanmıştır. Ayrıca 2010 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi "Üstün Hizmet Ödülü"ne layık görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Keçe Sanatı, Geleneksel, Çağdaş Keçe Çalışmaları, Zanaat.

ABSTRACT

Born in 1953 in Konya, Mehmet Girgiç is approved to be one of the leading masters of felt craft in the world. Having been working in felt craft for 45 years, the craftsman learned this from his grandfather Ahmet Girgiç. Performing many national and foreign exhibitions and workshops, Mehmet Girgiç has achieved to introduce our traditional ancient craft to the world.

* Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü.

Felt craftsman Mehmet Girgiç, carried Anatolian felt tradition onto international platform by exhibitions and workshops. He was given "The Living human Heritage" award in a ceremony conducted in İstanbul within the scope of "Action Program of Non-concrete Cultural Heritage Contract" emerged as a result of cultural heritage actions of UNESCO in 2010. With this award, Girgiç enabled pad craft to be common cultural heritage of the world by editions published in international platform. Furthermore, he was granted Grand National Assembly of Turkey "outstanding service award" in 2010.

Key Words: Felt Art, Traditional, Contemporary Felt Art Works, Craft.

Keçe ustası Mehmet Girgiç 1953 yılında, köklü keçe geleneğine sahip olan Konya İlinde doğmuştur. Girgiç, bir asırdır süregelen aile mesleği keçeciliği, 13 yaşında dedesinden öğrenerek başlamıştır. Geleneksel yöntemlerle keçe üreten bir ailede doğduğunu, bu işin eğitimini sanat ve zanaat okullarında almadığını, ilkokul mezunu olduğunu, bu mesleğe ömrünü verdiğini, ifade etmektedir. Mehmet Girgiç üç nesildir, Anadolu keçe geleneğini başarıyla sürdüren ve dünyaya tanıtan en önemli "Keçe Ustası" olarak kabul edilmektedir.

Mehmet Girgiç dedesi, babası ve amcasıyla birlikte keçe yapımına başladığı ilk yıllarla ilgili olarak, sabah namazından ikindi namazına kadar el becerisine dayalı, bedensel güç gerektiren bir çalışmayla Konya'daki Sultan ve Ahmet Efendi hamamlarında keçe yapımı için ayrılmış özel bölümlerde çoban kepeneği, yer yaygıları ve eğer keçesi ürettiklerini aktarmaktadır. Mehmet Girgiç, 1979 yılında keçe çalışmalarını Konya Gevraki Han'da amcasıyla birlikte ilk atölyesini kurarak devam ettirmiştir. Atölyesinde geleneksel keçe ürünü olan kepenek, yer yaygısı, Konya'da yerel kullanım alanı olan "bastırık" adı verilen düz kalın keçe ve "muz keçesi" olarak adlandırılan ince fonksiyonel düz keçe ürünler üretmiştir.

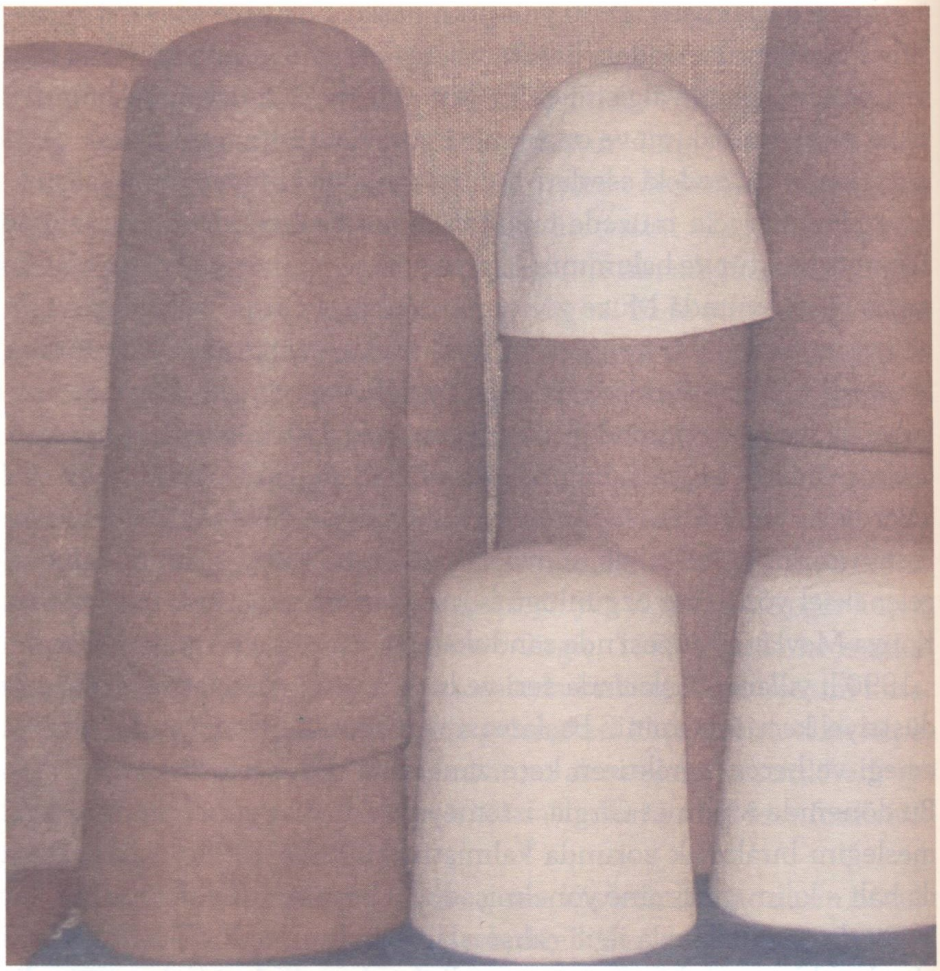
1970've 80'li yıllarda Konya ili ve çevre köylerinde, gıdaların bozulmaması için, "Bastırık" olarak adlandırılan kalın, düz keçe, örtüyle sarılarak korunduğu bilinmektedir. Girgiç, bastırık kalın keçe örtünün yiyecekleri serin tuttuğunu, uzun süre tazeliğini koruyabildiğini ve

o dönemde en işlevsel keçe ürünü olduğunu belirtmektedir. Girgiç, "Muz Keçe" si olarak bilinen ince düz keçe ürünü hakkında ise, Akdeniz Bölgesi muz üreticileri için üretilen ticari bir ürün olduğunu, muz meyvesinin nakliyesi sırasında meyvenin düz ince bir keçeye sarılarak korunduğunu, muzun kararmasının önlediğini ifade etmektedir.

Mehmet Girgiç, işlevsel ticari keçe ürünlerin yanı sıra geleneksel Mevlevi dervişlerinin kullandığı, deve yününden yapılmış tepesi düz yüksek keçe başlık türü olan "Mevlevi Sikke" 'leri, yine dervişlerin giydiği "Haydari" adı verilen keçeden ceket, namaz ve zikir sırasında başa giyilen "Arakiye" adı verilen yuvarlak takkeleri geleneksel yöntemlerle üretmeye başlamıştır. 1980 yıllarının başlarında keçe Mevlevi başlıkları ve giysileri üzerindeki başarı çalışmaları sonucunda Mevlana Müzesi yöneticilerinin ilgisini çekmiştir. Mevlana müzesinde bulunan sikke eserlerin bakımı ve onarımı ile görevlendirilmiştir. Ancak o döneme kadar müzedeki eserlere bilimsel anlamda bir yenileme çalışması yapılmadığı için müzede bulunan mevcut eserler ciddi bir şekilde zarar görmüştür ve bakımının onarımının yapılması mümkün olamamıştır. 1987 yılında Müze yönetimi, Mehmet Girgiç'i sikkelerin aslına uygun bir şekilde yeniden yapılması için, çalışmalara başlamasını istemiştir. Girgiç, Mevlevi sikkeleri ile ilgili yapmış olduğu araştırmalar ve dedesinden öğrendiği sikke yapımı ile ilgili bilgiler ışığında gerçekleştirmiştir. Müzede bulunan Anadolu Selçuklu Dönemi'ne ait sikkeler deve yününden yapılmıştır. Günümüzde deve yününü elde etmenin zorluğu nedeniyle, sikkeleri ince elyafa sahip oğlak tiftiğinden geleneksel yöntemle özgünlüğü bozmadan üretmiştir. Bu çalışmalar Konya Mevlana Müzesi'nde sandukaların üzerinde sergilenmektedir.

1990'lı yılların başlarında seri ve hızlı üretim süreçlerine sahip endüstriyel keçe üretiminin başlaması ve artan talep karşısında, ciddi el emeği ve beceri gerektiren keçe zanaatına gösterilen ilgi azalmıştır. Bu dönemde Mehmet Girgiç, istemeyerek de olsa geçici bir süre keçe mesleğini bırakmak zorunda kalmıştır. 1990 ve 1994 yılları arasında halı – kilim üretimine yönelmiş, doğal boyama alanında ve özellikle yün boyamacılığıyla ilgili çalışmalarda bulunmuştur. Mehmet Girgiç, doğal boyama bilgilerinin temelini, anne ve ninesinden öğrendiğini evde, doğal boyalı kilim halı dokunduğunu ve çocukluk dönem-

lerinden itibaren doğal boyamacılığa aşina olduğunu belirtmektedir. Bu alanda uzmanlaşmak için Konya ve çevresindeki tüm köyleri dolaşarak doğal boyama yapan yaşlılarla görüşerek geniş bir alan araştırmasıyla geleneksel doğal boyama reçetelerini oluşturmuştur. Ayrıca, Konya'da halı kilim üreticisi olan Ruhi Tanrısever adlı kişinin, doğal boyamacılık ile ilgili bilgilerinin gelişmesinde büyük katkısı olduğunu söylemektedir. 1995 yıllarından itibaren keçe çalışmalarında kullandığı yünleri de doğal boyalı olarak üretmeye başlamıştır. Sarı renk için muhabbet çiçeği ve papatya, mavi renk için indigo, kırmızı renk için kök boya kullandığını aktarmaktadır.

Şekil 1. "Sikke-keçe başlıklar"
(Fotograf: Gülcan Batur, Mehmet Girgiç Atelyesi, 2006, Konya)

1996 yılında doğal boyama ve keçecilik ile ilgili bilgilerini özümseyerek yükselen bir ivmeyle keçeciliğe yönelerek uluslar ve uluslararası düzeyde keçe mesleğini sürdürmeye devam etmektedir. Uluslararası ilk atölye çalışmasını, 1996 yılında İngiltere'den gelen ve Anadolu keçe sanatını öğrenmek isteyen gruba, Konya'da bulunan atölyesinde gerçekleştirmiştir. 1996 yılından günümüze kadar dünyanın dört bir yanından gelen tekstil sanatçılarına atölye çalışması düzenlemekte, hem de davetli keçe ustası olarak Almanya Avustralya, Meksika, Amerika Birleşik devletlerinin değişik kent ve eyaletlerinde (Pennsylvania, Washingtong DC, Ohio, Massachusetts, Kansas) doğal boya ve geleneksel keçe sanatı ile ilgili sergi, atölye çalışmalarında bulunarak keçe sanatını uluslararası arenada tanıtmaktadır

Türkiye'de "İkonium Studio Feltmaker-Keçeci" isimli iki atelyesi bulunmaktadır. Bunlar: Konya Pürcüklü Mahallesinde ve İstanbul Sultanahmet'tedir.

Şekil 2. "Çatalhöyük", Mehmet Girgiç
(Fotoğraf: Gülcan Batur, Mehmet Girgiç Atelyesi, 2007, Konya)

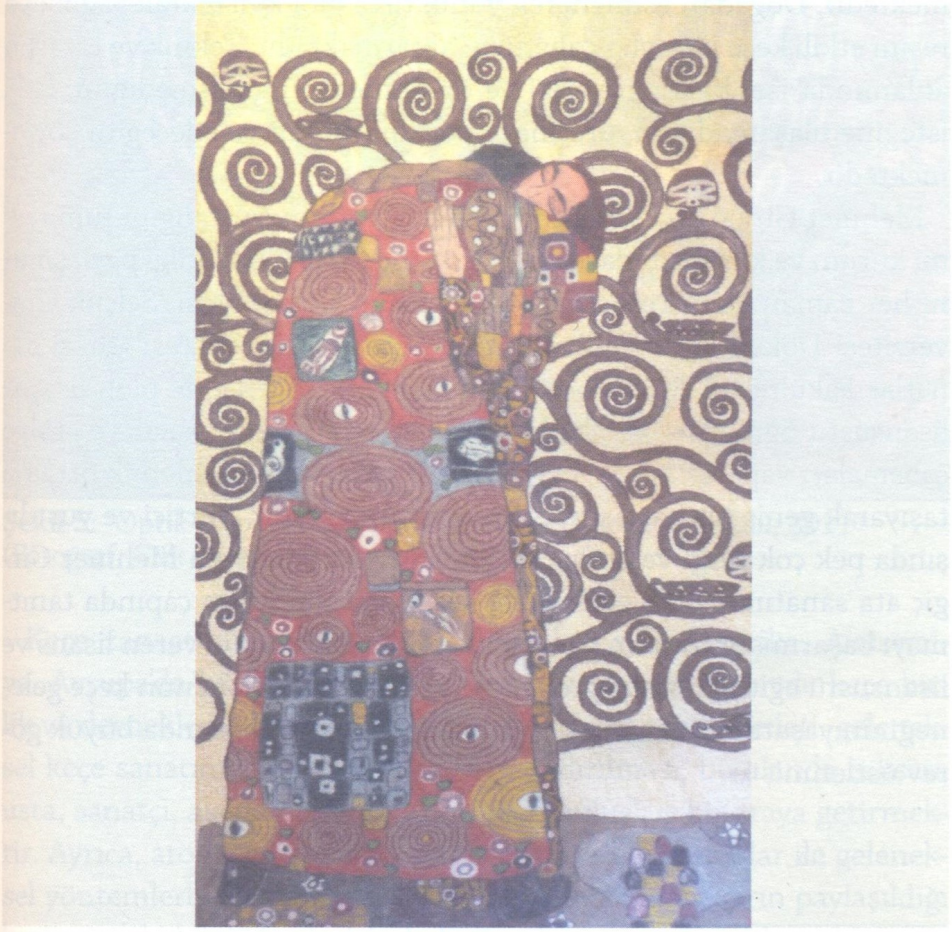
Girgiç, keçe çalışmalarını doğal boyalı merinos ya da kuzu yünü kullanarak tepme keçe yöntemiyle uygulamaktadır. Girgiç, keçeyi hayvan yünlerinin su, sabun ve ısı yardımıyla tepme işlemiyle birbiri arasına girmesiyle elde edilen atkısız, çözgüsüz, sıkıştırılmış bir tekstil örneği olarak tanımlamaktadır. Tepme keçe tekniğinde, ön yüzey de olması planlanan desen, hasır yaygı üzerinde renkli yünler kullanılarak hazırlanır. Bu işleme "nakış döşeme" adı verilir. İkinci aşama da hazırlanan desenin üstüne yün yayılarak arka fon oluşturulur. Ilık su ile ıslatılarak nemli bir hale getirilir ve hasır yaygı, rulo haline getirilerek tepilir. Tepme işlemi süresinde belli aralıklarla, su ile ıslatılarak keçenin nemli kalması sağlanır. En son aşama keçenin pişirme işlemidir. Bu işlemde keçeleşmenin sağlanabilmesi için sabunlu ılık su kullanılarak tepme işlemine devam edilir. Pişirme işleminde sabunlu suyun ısısı yaklaşık 40- 50 derece olmalıdır. Mehmet Girgiç sıcak suyun pişirme işlemini hızlandıracağını, yün kısa sürede keçeleşeceği için kontrol etmenin zorlaşacağı ve keçe yüzeyinde deformasyonlara yol açacağını ifade etmektedir. Ayrıca pişirme işleminde kullanılan sabunun, keçe ürünün kalitesini belirlediğini, geleneksel zeytinyağlı bir sabun olmasını önermektedir.

Tepme keçe yöntemi uygulayarak yer yaygıları, iki boyutlu duvar panoları, üç boyutlu objeler şapkalar, başlıklar, fesler, sikkeler, nazarlıklar, aksesuar olarak şal ve fularlar Girgiç'in geniş keçe ürün yelpazesini oluşturmaktadır.

Şekil 3. "Çingene Kızı (Gaia)"
(Fotoğraf: Gülcan Batur, Mehmet Girgiç Atelyesi, 2007, Konya)

Keçe yüzeyler üzerinde tasarım ve kompozisyon olarak Anadolu'nun geleneksel Türk ve Osmanlı kumaş desenleriyle birlikte, Antik Anadolu, Neolitik kent "Çatalhöyük"ün duvar resimlerini desen ve renk açısından yorumlamıştır. Ayrıca Gaziantep Belkıs/Zeugma antik kentinde 1992 yılında arkeolojik kazılarda gün ışığına çıkarılmış olan "Çingene Kızı (Gaia)" mozaiğini gerçekçi bir üslupla Anadolu medeniyetlerinin zengin kültür birikimini, estetik bakış açısıyla yünle mozaik tekniği uygulayarak keçe çalışmalarına taşımıştır. Girgiç, Mozaik yöntemiyle uyguladığı çalışmalarına Avustralyalı ressam Gustav Klimt'in kadın bedeninin ön plana çıktığı, ince dekoratif süslemelerle birlikte erotik simgelerin vurgulandığı resim çalışmalarını keçe yüzeye taşımıştır.

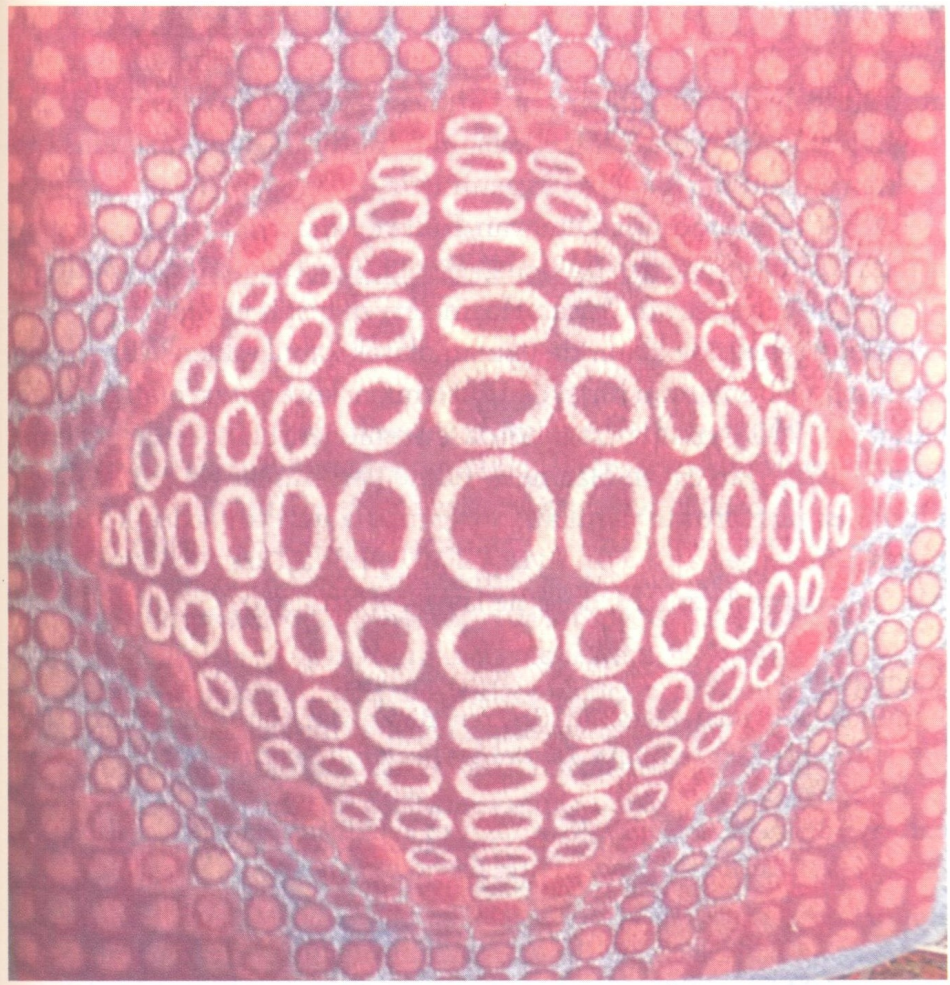
Şekil 4. Gustav Klimt'in Resim Çalışmasının Keçe Yüzeye Uygulanması (Fotoğraf: Gülcan Batur, Mehmet Girgiç Atelyesi, 2011, İstanbul)

"Mozaik Tekniği; Uygulanacak desen planına göre az keçeleşmiş (%10) tabaka halindeki keçe, küçük kare parçalar halinde makasla kesilir. Daha sonra ki aşamada küçük kare keçe parçaları renklerine göre ayrılarak tasarlanan desen mozaik olarak oluşturulur. Mozaik yüzeyin üzerine, yün yayılarak arka fon hazırlanır, su ile ıslatılır, hasır yaygı, rulo haline getirilerek tepilir ve pişirme işlemiyle yün lifleri birbirine kaynaşarak sıkışması sağlanır."[1]

Girgiç'in çalışmalarında esin kaynağı olarak doğadan etkilendiği gözlemlenmektedir. Kendisinin yaratım aşaması hakkındaki düşünceleri ise, doğada görmek isteyene sınırsız çeşitlilikte güzelliklerin bulduğunu, doğada gördüğü her şeyin onu etkileyebildiği belirtmektedir. Doğadan esinlenerek yünü, fırça gibi kullanarak yağlıboya resim etkili keçe yüzeyler çalıştığını aktarmaktadır. Teknik ve tasarım anlamında ise, hala öğrendiği ve öğrenmenin hiç bitmediğini, hala isteğine ulaşamadığını, üretmeye devam ettiğini ve edeceğini söylemektedir.

Mehmet Girgiç keçe sanatındaki, bilgi, beceri ve ustalığını tüm resmi kurum ve kuruluşlarla işbirliği içersinde bulunarak bilgi paylaşımını her zaman sürdürmüştür. Mimar Sinan Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi Dokuz Eylül Üniversitesi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakülteleri Tekstil bölümleriyle işbirliği içersinde olup lisans-lisansüstü öğrenciler ve akademisyenlerle ortak çalışmalar ve atölye çalışmaları yaparak keçe ile ilgili bilgi birikimlerini akademik ortama taşıyarak geniş bir paylaşım ortamı yaratmaktadır. Yurtiçi ve yurtdışında pek çok sergi ve atölye çalışmaları gerçekleştiren Mehmet Girgiç ata sanatımız olan geleneksel keçe sanatını dünya çapında tanıtmayı başarmıştır. Bunun yanı sıra keçe sanatına gönül veren lisans ve lisansüstü eğitim gören öğrencilere öğreterek Anadolu'nun keçe geleneğinin yaşatılmasına ve gelecek kuşaklara aktarılmasında büyük görev üstlenmiştir.

1 Suhandan Özay Demirkan; "Yeni Bir Zanaat Kültürü Yaratımı", Uluslararası Türk ve Dünya Kültüründe Şanlıurfa Sempozyumu, 14-15 Ekim, Şanlıurfa, 2010, s.93

Şekil 5. "Optik" Tepme Keçe Tekniği, Duvar Panosu, İstanbul, 2011
(Fotoğraf: Gülcan Batur, İstanbul, 2011)

Keçe zanaatının sanata dönüşmesinde Asya, Amerika, Avustralya, Avrupa'da kıtalar arası etkileşimli uluslararası düzeyde keçe birlik ve dernekleri kurulmuştur. Bu kuruluşların temel hedefi, geleneksel keçe sanatının yaygınlaşması, canlandırılması, bu alanda çalışan, usta, sanatçı, akademisyen, kurum ve kuruluşları bir araya getirmektir. Ayrıca, atölye çalışmaları, sergiler, bilimsel çalışmalar ile geleneksel yöntemlerle modern, yenilikçi yaklaşım ve arayışların paylaşıldığı bir ortamda bilgi alış verişinde bulunulmasını sağlamaktır. Mehmet Girgiç 1984 yılında İngitere de kurulan IFA-International Feltmakers

Association ve Amerika'da North East Felt Makers Guilds keçe birliklerine üyesidir. Bu birliklerde düzenlenen organizasyonlarla sergi ve atölye çalışmalarıyla kıtalar arası etkileşim ve bilgi paylaşımında bulunarak ata sanatımız olan keçeciliğin tanıtımında ülkemizi temsil etmekte ve etkin büyük görev üstlenmiştir.

"UNESCO'nun Somut Olmayan Kültür Mirası" çalışmaları kapsamında Kültür ve Turizm Bakanlığı Eğitim Araştırma Genel Müdürlüğü Türkiye'nin yaşayan "İnsan Hazineleri"ni tespit etmiştir."[2]

Türkiye genelinde alanında uzman olarak kabul edilen 7 usta belirlenmiştir ve bunlardan birisi de Uluslararası keçe ustası olan Mehmet Girgiç'tir. 2008 yılında İstanbul'da düzenlenen bir törenle Mehmet Girgiç'e "Yaşayan İnsan Hazinesi" ödülü verilmiştir. Bu ödülle Girgiç uluslarası platformda yayınlanan yayımlarla dünyanın ortak kültürel mirası olması sağlanmıştır. Ayrıca 2010 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi "Üstün Hizmet Ödülü"ne layık görülmüştür.

Kaynaklar

Demirkan Suhandan Özay (2010), "Yeni Bir Zanaat Kültürü Yaratımı", *Uluslararası Türk ve Dünya Kültüründe Şanlıurfa Sempozyumu, 14-15 Ekim*, Şanlıurfa.

Sarıkaya Ercan (1.12.2008), "İşte Yaşayan Yedi İnsan Hazinemiz" *Sabah Gazetesi*, Turkuvaz Gazete Dergi Basım A.Ş., İstanbul.

Ropörtaj:

Mehmet Girgiç 11 Nisan 2007, Konya.
19 Mayıs 2008, Konya.
14 Eylül 2011, İstanbul.

2 Ercan Sarıkaya; "İşte Yaşayan Yedi İnsan Hazinemiz", *Sabah Gazetesi, Turkuvaz Gazete* Dergi Basım A.Ş, İstanbul, 1.12.2008.

Jovita SAKALAUSKAİTE	'Siaudu Sodai' Litvanya Geleneksel Sanatları	787
Habibe KAHVECİOĞLU SARI	Buldan'lı Semerci Süleyman Damgacı	803
Aysen SOYSALDI Özge ILGIN	Tepme Keçe Zanaatkârı Hulki Gürer	821
Aysen SOYSALDI	Gaziantepli Kilim Ustası Süleyman Ercan	833
Zahide KAYIŞLIOĞLU ŞAHİN	İncesu'da (Kayseri) Semer Ustası: Kürtüncü Yusuf Kocataş	845
Haldun ŞEKERCİ	Geleneksel Türk El Sanatlarından Gümüş Eşya Yapma Sanatı ve Sanatın Duayenlerinden Baruyr Ortainceyan	859
Sema ÖZKAN TAĞI Fatih DİNÇER	Nazar Boncuğu Ustası Mahmut Sür	871
Ela TAŞ	Savat Sanatı ve Bir Usta Sadık Binici	883
Zeynep TEZEL Akife DEKELİ	Hat Sanatında Bir Usta: Hattat Aydın Köse	895
Pınar TOKTAŞ	Bahtiyar Hıra ve Ebru Sanatına Katkıları	907
Emine TONUS Nuran KAYABAŞI	Sivas'taki Tarak Ustalarından Mustafa Kutluca	917
Hatice TOZUN Merve DÜZAĞAÇ	Nakkaş-Restoratör Güvenç Güven, Yaşamı ve Sanatı	927
Nihal ÜLGER	Yazma Ustası Tahsin İstengel'in Sanat Öyküsü	937
Fazail VELİYEV	Azerbaycanda Ev İnşaatı İle İlgili Halk Ustalarının Yarattıkları El Adetleri	951
Ayşem YANAR	Gümüş İşleme Ustası Erhan Şimşek'in Yaşam Öyküsü ve Çalışmaları	965
Neslihan YAŞAR	Armürlü Dokuma Ustası Salih Babagiray	979
Çiğdem YAVLAL	Kuyumcu, Sedefkâr ve Sadekar Ustası Zafer Karazeybek	993